

Propaganda ile Gerçeklik Arasında ÇİN

Çin tarafından koronavirüsün ABD askerleri tarafından askeri olimpiyatlar esnasında Çin'e getirildiği iddia ediliyor. Bunun karşılığında Trump ve Pompeo başta olmak üzere ABD yönetimi tarafından yapılan "Çin virüsü", "Wuhan virüsü" gibi tanımlamalar propaganda savaşının boyutunu gösteriyor.

Aralık itibariyle salgınla mücadele eden Çin'de son günlerde sadece yurt dışı kaynaklı vakalar kaydediliyor. Bununla birlikte Mart sonuna doğru İran, İtalya ve İspanya vaka sayıları ve ölümleri salgının mevcut ana merkezleri konumunda. Salgının bütün dünyayı etkisi altına almış olması, uluslararası kurumların etkisizliği ile birlikte değerlendirildiğinde salgın sonrası yeni dünya tartışmaları yapılıyor. Koronavirüs salgını ayrıca ABD-Çin arasında süregelen büyük güç rekabetinin yeni cephesi olarak da değerlendiriliyor.

Koronavirüsün Ortaya Çıkışı

Virüsün Kasım sonu veya Aralık başından itibaren Çin'de yayılmaya başladığı düşünülüyor. Virüsle enfekte olduğu bilinen ilk hastalardan birisi 10 Aralık'ta belirtileri göstermeye başlıyor ve 16 Aralık'ta hastaneye başvuruyor. Bu hastanın, virüsün ana kaynağı olarak değerlendirilen vahşi hayvanların satıldığı pazarda çalıştığı sonradan öğreniliyor. 27 Aralık'ta ilk defa Zhang Jixian isimli bir doktor tarafından sosyal medya mecralarında yeni bir tür koronavirüsün hastalığı neden olduğu açıklanıyor. Yine başka doktorlar ve gazeteciler tarafından Aralık sonunda bu iddialar dile getiriliyor.

Yusuf Emre Koç
yekoc@setav.org

Ancak bu bilgileri yaymamaları konusunda Çin makamlarınca uyarılarak, soruşturmaya tabi tutuluyorlar. 10 Aralık'tan tam 21 gün sonra Wuhan şehrinde bulunan söz konusu pazar kapatılıyor ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin ofisine virüsle ilgili bilgilendirmeler iletiliyor. Sonunda 7 Ocak'ta yeni tip koronavirüsün tanımlandığı, Çin makamlarından alınan bilgilere dayanarak DSÖ tarafından ilan ediliyor. 11 Ocak'ta da Çin'de virüs kaynaklı ilk ölüm kaydediliyor.

Çin'in Aldığı Tedbirler

Çin'in virüsle mücadele amacıyla almış olduğu sert tedbirler uzunca bir süre konuşuldu. Pekin yönetimi çok kısa süreler içinde hastaneler kurarak, çok sert karantina uygulamaları ve sokağa çıkma yasakları ile virüsü kontrol altına almaya çalıştı. Özellikle Mart ortasında Çin'in virüse karşı zafer ilan etmesi, otoriter devletlerin etkinliği ve kapasitesi kapsamında yeni bir tartışmayı da beraberinde getirdi. Tabii ki bu durum değerlendirilirken İran örneği ve Avrupa'da İtalya ve İspanya örnekleri de göz önünde bulundurulmalı.

Hatalar Zinciri

Çin'in çok sıkı sokağa çıkma yasakları ve karantina uygulamaları takdir edilmekle beraber, özellikle şeffaf olmayan yönetim nedeniyle salgının tüm dünyaya yayılmasına neden olması da uzunca bir süredir tartışılıyor. Burada bazı önemli noktaları ve vahim hataları da vurgulamak gerekiyor. 11 Ocak'ta Çin'deki ilk ölümün gerçekleşmesinin ardından 13 Ocak'ta Çin anararası dışındaki ilk vaka Tayland'da kaydediliyor. 15 Ocak'ta Wuhan şehrinde gelen bir şahıs kaynaklı olarak ABD'deki ilk vaka duyuruluyor. Yine aynı tarihlerde 14 Ocak'ta DSÖ'nün açıklamasına göre virüsün insandan insana bulaşıcılığı ile ilgili kesin kanıtlar

Batı dünyası ve kurumlarının yardımlaşma ve tepki vermede etkisizliği ile karşılaştırıldığında, Çin bu yönüyle bir adım öne çıkıyor. Ancak bu durum, yine de Çin'in uzunca bir süre salgınla ilgili gerçek verileri gizlediği, salgını dünyaya açıklama girişiminde bulunan doktorları ve gazetecileri gözaltına aldığı gerçeklerini değiştirmiyor.

bulunmadığı ifade ediliyor. Bu oldukça tartışmalı bir açıklama. Devamında 23 Ocak'ta, salgının ana merkezi olan Wuhan şehri ancak karantina altına alınabildi ve giriş-çıkışlara kapatıldı. Bu tarihe kadar 5 milyondan fazla kişi kontrol edilmeden şehirden ayrılmıştı bile.

Salgının Aralık başından itibaren yayıldığı hesaba katılırsa, koronavirüsün neredeyse 5 hafta boyunca Çin makamlarınca saklanması, ancak 7 Ocak'ta virüsün tanımlanabilmesi, DSÖ'nün 14 Ocak'taki vahim açıklaması ve salgının merkezi Wuhan'ın 23 Ocak'ta kapatılması gibi geç alınan bazı kararlar virüsün bugün tüm dünyayı etkisi altına almasına neden olmuş durumda. Bu nedenle özellikle ABD ve Batı dünyası tarafından, Çin'in koronavirüsle ilgili verileri güvenilir bulunmuyor ve Çin bu tutumu nedeniyle eleştiriliyor.

Propaganda Savaşı

Mart ortasında Wuhan şehrinde yeni vakaya rastlanmaması nedeniyle Çin virüse karşı zafer söylemiyle yoğun bir propaganda süreci başlattı. O sırada sadece yurtdışı kaynaklı yeni vakalara rastlanıyordu. Tabii ki bu durum ikinci dalga yeni bir salgın ihtimalini de her zaman canlı tutuyor.

Çin salgınla mücadelede tecrübeli personel ve tıbbi malzeme desteğiyle şu anda virüsle boğuşan yeni merkezlere yardım ulaştırıyor. Özellikle son dönemlerde "beyin ölümü" ve "derin uyku" tanımlamalarıyla eleştirilen Batı dünyası ve kurumlarının yardımlaşma ve tepki vermede etkisizliği ile karşılaştırıldığında, Çin bu yönüyle bir adım öne çıkıyor. Ancak bu durum, yine de Çin'in uzunca bir süre salgınla ilgili gerçek verileri gizlediği, salgını dünyaya açıklama girişiminde bulunan

Smiling faces emerge from the masks of everyday heroes as all the makeshift hospitals close in Wuhan. #EverydayHero #coronavirus #COVID19

Çin'de koronavirüsle mücadelenin kazanıldığı algısını oluşturmak için yapılan paylaşımlar arasında doktorların maskelerini çıkardığı bir video da yer aldı. (11 Mart 2020)

3.197 13:00 - 11 Mar 2020

Çin, koronavirüsün en fazla can aldığı yerlerden biri olan İtalya'nın Lombardiya kentine 37 kişilik doktor ekibi ve 20 ton sağlık ekipmanı gönderdi. Francesco Vaglia Spallanzani hastanesinin bulaşıcı hastalıklar tıbbi direktörü ve Çin'den gelen doktor ekibi birlikte basın açıklaması yaptı. (14 Mart 2020)

doktorları ve gazetecileri gözüne aldığı gerçeklerini değiştirmiyor. Dolayısıyla Çin'in bu girişimlerini, salgın nedeniyle bozulan küresel imajını tamir arayışı olarak okumak yanlış olmaz.

ABD ve Çin arasında süregelen büyük güç rekabetinde birçok sorun alanı olduğu biliniyor. Mevcut koronavirüs salgını da iki ülke arasındaki mücadelede yeni bir cephe olarak öne çıkıyor. Her iki ülke tarafından da yoğun bir söylem savaşına hız verildiğine şahit oluyoruz. Bu durum aslında iki ülke arasındaki rekabetin ideolojik yansımalarını da gösteriyor.

Çin tarafından, bu virüsün ABD askerleri tarafından askeri olimpiyatlar esnasında Çin'e getirildiği iddia ediliyor. Bunun karşılığında Trump ve Pompeo başta olmak üzere ABD yönetimi tarafından yapılan "Çin virüsü", "Wuhan virüsü" gibi tanımlamalar propaganda savaşının boyutunu da gösteriyor.

Aşı Tartışmaları

Salgın sonrası dünyanın ve ülkeler arası ilişkilerin büyük bir dönüşüm geçireceği aşikar. Salgının neden olduğu ekonomik maliyetlerin bertaraf edilmesi bir yana, aşı ve tedavi çalışmaları da önemli bir mücadele alanı. Aşığı bulabilen tarafın büyük güç mücadelesinde avantajlı olacağı öngörülebilir.

Koronavirüs ilk olarak tespit edildiğinde aşı çalışmalarının bir yıldan fazla süreceği öngörülüyordu. DSÖ, 18 Mart'ta aşı testlerine başladığını duyurmuştu. İngiltere'nin ve Almanya'nın da aşı çalışmaları olduğu biliniyor. Çin'de aşı için klinik çalışmalara başladığı ilan edilirken, ABD'de insanlar üzerinde ilk aşı denemesi yapıldı. Bu arada ABD Başkanı Trump'ın, aşı çalışmaları yürüten bir Alman biyoteknoloji şirketine yapmış olduğu 1 milyar dolarlık satın alma teklifi Almanya'nın büyük tepki göstermesine neden oldu. Görüldüğü üzere koronavirüs sonrası dünya için ülkeler aşının ne derece önemli olduğunun farkında ve bu alandaki mücadele önümüzdeki dönemde uzunca bir süre gündemde olacak.

Türkiye'nin Mücadelesi

Türkiye erkenden almış olduğu tedbirlerle mevcut durumda virüsle mücadelede iyi bir durumda görünüyor. Gün gün artırılan tedbirlerle mümkün olan en az hasarla bu mücadelenin ta-

amlanması öngörülüyor. Tabii ki vatandaşlarımıza da büyük sorumluluk düşüyor. Sosyal medyada dolaşan asılsız haberlere, iddialara itibar edilmemesi gerekiyor. Virüsle mücadele ve doğru bilgiye ulaşılması anlamında resmi kurumların açıklamalarının takip edilmesi ve bu açıklamalara itimat edilmesi büyük önem arz ediyor.

Türkiye koronavirüsle yurt içinde mücadelesinin yanı sıra, diğer ülkelerin yardım taleplerine verdiği karşılıkla da sorumlu ve insani yardımı önceleyen tavırla öne çıkıyor. Özellikle AB'nin kendi içinde yardım taleplerine cevap verememesi ve etkisizliği göz önüne alındığında Türkiye'nin bu çabası çok değerli. Türkiye, Çin'den İtalya'ya, İran'dan Bulgaristan'a birçok ülkeye yardımda bulundu. Türkiye'den yardım talebinde bulunan 26 civarında ülkenin olduğu biliniyor. Ayrıca Türkiye, salgının merkez üssü Wuhan şehriden yapmış olduğu "Koca Yusuf" ve diğer tahliye operasyonlarıyla bu alanda önde gelen ülkeler arasında yer alıyor.

Uluslararası ve bazı yerel medya organlarında Çin kaynaklı yardım haberlerinin yoğun şekilde kullanıldığı ve gündemi domine ettiği bir ortamda, Türkiye'nin virüsle mücadelede insani yardım faaliyeti haberlerinin yeterince yer almamasına da bir şerh düşülmeli.

Koronavirüs Sonrası Dünya

Şu anda içinden geçtiğimiz süreç itibarıyla etkileri tam hissedilmese de öyle ya da böyle bu kriz sona erdiğinde dünyamızın ve ülkeler arası ilişkilerin aynı kalmayacağı aşikar. Virüs nedeniyle meydana gelen ekonomik tahribatın yanı sıra, bölgesel ve uluslararası kurumların işlevsizliği de bir kez daha tescil edilmiş oldu. Merkel'in ifadesiyle İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana dünyanın karşı karşıya kaldığı bu en büyük sınavın küresel düzen, jeopolitik ve ekonomi-politik üzerindeki etkileri önümüzdeki dönemin en çetrefilli tartışma konuları olacak. ■

Türkiye koronavirüsle yurt içinde mücadelesinin yanı sıra, diğer ülkelerin yardım taleplerine verdiği karşılıkla da sorumlu ve insani yardımı önceleyen tavırla öne çıkıyor. Özellikle AB'nin kendi içinde yardım taleplerine cevap verememesi ve etkisizliği göz önüne alındığında Türkiye'nin bu çabası çok değerli.